

Пічугіна Л. Л.

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Україна

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У сучасних умовах суспільство висуває підвищені вимоги до якості підготовки фахівців ВНЗ, які повинні володіти необхідними знаннями в своїй професійній сфері та володіти вміннями їхнього комплексного застосування. Коротко кажучи, зараз, щоб професійно діяти фахівцю, слід реалізувати власні знання, уміння, навички (ЗУН) та компетентності, це, по-перше. По-друге, обов'язково володіти інформаційними технологіями. Наразі кардинальні зміни, пов'язані з реалізацією принципів Болонської Декларації, відбуваються в навчально-виховному процесі. Упровадження компетентнісного підходу в освіті, обумовили прийняття Радою Європи в 1996 р. переліку загальних ключових компетенцій. Ці виклики часу ставлять перед педагогічною наукою низку завдань. До таких завдань належить формування та розвитку інформаційної компетентності майбутніх науково-педагогічних працівників. Визначимося з понятійно-категоріальним апаратом нашої наукової розвідки.

Сучасні українські науковці Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, С. Трубачева виділили компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій (далі – ІКТ):

- що передбачають здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб ринку праці;
- пов'язані з якостями технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства,
- що охоплюють основні компоненти інформаційної культури, базовані на раціональному співіснуванні з техносферою, відповідно до професійного самовизначення з урахуванням індивідуальних можливостей людини.

А. Хуторський розуміє під інформаційними компетенціями формування вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її за допомогою реальних об'єктів (наприклад, телевізор, телефон, комп'ютер) та інформаційних технологій. На думку І. Зімньої слід виділяти компетенції інформаційних технологій, до яких, належать прийом, опрацювання, видача інформації; перетворення інформації (читання, конспектування), масмедійні, мультимедійні технології, комп'ютерна грамотність; володіння електронною, Інтернет-технологією. Визначаючи термін «інформаційно-комунікаційно-технологічна компетентність», О. Спірін зазначає, що це підтверджена здатність особистості використовувати на практиці ІКТ для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання суспільно-значущих, зокрема професійних, завдань у певній предметній галузі.

Слід зазначити, що поряд із терміном «інформаційна компетентність» у психолого-педагогічній науці вживають цілий набір понять: «інформаційно-комунікаційна», «інформаційно-технологічна», «з інформаційних і комунікаційних технологій», «інформативна» компетентність. Деякі, із наведених вище термінів, науковцями ототожнюються, деякі – розрізняються, підпорядковуються. ІК – одна з ключових компетентностей сучасного педагога, яка має об'єктивну та суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона ІК науково-педагогічних працівників – це вимоги з боку суспільства до володіння педагогом сучасним рівнем інформаційною культурою у професійній діяльності. Суб'єктивна сторона ІК – це прояв особливостей його професійної діяльності, вияв індивідуальності викладача (здібності, інтереси, мотивація у вдосконаленні педагогічної майстерності).

На думку сучасного науковця В. Зібрової завдання, пов'язані з процесом формування інформаційної компетентності майбутніх науково-педагогічного працівника, можуть бути розділені на три групи: ті, які виражають інтереси суспільства; ті, що відображають зміст професійно-педагогічної діяльності; ті, які віддзеркалюють індивідуальні професійні потреби викладача. Формування ІК майбутнього викладача передбачає: освоєння ним знань і умінь із області інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток комунікативних здібностей; уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати професійну інформацію, здійснювати рефлексію результатів власної діяльності.

Г. Костюк зазначав, що до педагогічних умов навчального процесу належать: 1) зміст навчального предмета; 2) методи, прийоми навчання; 3) психологічні особливості осіб, які навчаються. Для нашого наукового дослідження друга педагогічна умова є найактуальнішою, адже останнім часом у практику роботи вищої школи активно ввійшли освітні інтерактивні технології. Сутність інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається при взаємодії тих, хто навчається, тобто відбувається не односторонній, а двохсторонній зв'язок, що сприяє ефективному освоєнню знань і умінь з інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій; розвитку комунікативних здібностей; умінню орієнтуватися в інформаційному просторі. Викладач та студенти є суб'єктами навчання.

Основними педагогічними умовами, що впливають на формування ІК викладача, є: а) створення професійно орієнтованих завдань; б) залучення наочних моделей (мультимедіа, Інтернет-ресурсів); в) виконання творчих проєктів, які враховують спеціалізації педагогів. Останнім часом у практику роботи вищої школи активно входять освітні інтерактивні технології. Сутність інтерактивних технологій в тому, що навчання відбувається при взаємодії тих, хто навчається. Викладач та студенти є суб'єктами навчання. Особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що студенти навчаються ефективній роботі в колективі (на жаль, студенти не мають навиків колективної роботи). При правильному, спланованому і систематичному застосуванні інтерактивних технологій цю проблему можна розв'язати. Інтерактивні методи нав-

чання є частиною особистісно-зорієнтованого навчання, оскільки сприяють соціалізації особистості, усвідомлення себе як частини колективу, своєї ролі і потенціалу.

Висновки.

Питання змісту, структури, функцій інформаційної компетентності є дискусійним та відкритим навіть на рівні понятійно-категоріальному, адже різні науковці по-різному трактують визначення понять.

Вимоги, які суспільство висуває до якості освіти, були трансформовані у ключові компетентності. Якщо останні сформовані на достатньому високому рівні, то це у подальшому дає можливість людині орієнтуватися у основних процесах сучасного суспільства, у швидкоплинному інформаційному просторі, у розвитковій ринку праці, це сприяє успіхові особистості у багатьох сферах.

Інформаційна компетентність особистості – одна з ключових компетентностей майбутнього спеціаліста із будь-якого напрямку підготовки, майбутнього педагога у тому числі. Формування ІК має відбуватися протягом усього життя людини й особливо підчас навчання у ВНЗ. Спираючись на педагогічні умови за Г. Костюком можемо зазначити, що використання інтерактивних технологій у навчальному процесі сприяє ефективному процесу формування ІК у майбутніх науково-педагогічних працівників.

Список використаних джерел:

1. Костюк Г. С. О взаимоотношении воспитания и развития ребенка / Г. С. Костюк // Сов. педагогика, 1956. – № 12. – С. 68–80.
2. Войнова Н. А. Особенности формирования информационной компетентности студентов вуза / Н. А. Войнова, А. В. Войнов // Инновации в образовании. – 2004. – № 4. – С. 111–118.
3. Гайдамак Е. С. Развитие информационно-аналитической компетентности будущего магистра физико-математического образования (в условиях реализации магистерской программы 540204 «Информатика в образовании»): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Е. С. Гайдамак. – Омск, 2006. – 214 с.
4. Гончарова О. М. Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей: автореф. дис. докт. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (з галузей знань)» / О. М. Гончарова. – К., 2007. – 40 с.
5. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
6. Зіброва В. В. Формування інформаційної компетентності викладача / В. В. Зіброва // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 8 (195). – С. 64–67.
7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
8. Миронова О. І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційна культура сучасного спеціаліста / О. І. Миронова // Зб. наук. праць Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. – Умань, 2008. – Ч. 3. – С. 230–236.
9. Спирін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики [Електронний ресурс] / О. М. Спирін // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5 (13). – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>

10. Тришина С. В. Информационная компетентность специалиста в системе дополнительного профессионального образования [Электронный ресурс] / С. В. Тришина, А. В. Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2004. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2004/0622-09.htm>
11. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты [Электронный ресурс] / А. В. Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2002. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>

Подосенков А. Л., к. п. н. Шивринская С. Е.

ФГБОУ ВПО «Череповецкий государственный университет».

Российская Федерация

К ВОПРОСУ О ТЕХНОЛОГИЯХ ОРГАНИЗАЦИИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В ВУЗЕ

Не требует доказательств тот факт, что полноценное приобретение профессиональных знаний и умений в высшем учебном заведении возможно только при высокой физической и умственной работоспособности студентов.

Понятие «работоспособность» рассматривается специалистами как:

- многокомпонентное свойство организма, проявляющееся в способности поддерживать гомиокинез при значительных физических, эмоциональных и интеллектуальных нагрузках (Р. Е. Мотылянская, 1979);
- потенциальная способность человека на протяжении заданного времени и с определенной эффективностью выполнять максимально возможное количество работы (В. И. Дубровский, В. М. Смирнов, 2002).

Особую актуальность проблема поддержания высокой работоспособности приобретает для студентов первого курса, так как изменяются условия учебной деятельности и привычный режим жизни, существенно повышаются интенсивность учебных нагрузок и требования к проявлению самостоятельности и активности.

Высокая работоспособность в процессе учебной деятельности обуславливается многими внешними и внутренними факторами, среди которых большую роль играют правильная организация режима учёбы и отдыха, здоровый образ жизни студентов, включающий в себя как обязательный элемент занятия физическими упражнениями (В. И. Ильинич, 2000; и др.).

Но включение средств физической культуры в комплекс мер укрепления здоровья, повышения работоспособности не всегда рассматривается студентами как объективная необходимость, как условие успешности обучения и, как следствие, успешности будущей профессиональной деятельности (В. К. Бальсевич, 2006; Е. А. Батова, 2012; М. Я. Виленский, 1978; Л. И. Лубышева и Г. М. Грузных, 1990; Г. В. Меньшикова, 2008; А. А. Шагуч, 1997; и многие др.).

Поэтому очевидным в аспекте целевых установок деятельности кафедр физической культуры (физического воспитания) становится вопрос такой организации учеб-